

เหตุยกเว้นโทษในคดีอาญา: กรณีใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ของพระภิกษุในพระพุทธศาสนา*

EXEMPTION OF CRIMINAL PENALTIES: IN THE CASE OF USING INFORMATION TECHNOLOGY FOR MONKS IN BUDDHISM

พระธีรศักดิ์ วงษ์เขื่อนขรรค์

PhraTeerasak Wongkhueakhan

วัดไพชยन्द์พลเสถียรราชวรวิหาร

Paichayon-polsep Royal Temple, Thailand

Corresponding author E-mail: Teerasak.pt2@gmail.com

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันพระภิกษุใช้สื่อเทคโนโลยีเป็นไปตามยุคสมัยที่เจริญขึ้น เพื่อปรับตัวให้เข้ายุค
คลดิจิทัลเต็มรูปแบบในอนาคตซึ่งมีทั้งด้านบวกและด้านลบในตัวเอง สิ่งสำคัญการใช้สื่อ
เทคโนโลยีสารสนเทศ พระภิกษุต้องระมัดระวังเพราะมีผลในความรับผิดชอบทางอาญา ใน
เหตุยกเว้นโทษนี้เอง เมื่อพระภิกษุไปละเมิดผู้อื่น และเข้าองค์ประกอบความผิดทางอาญา ตาม
ประมวลกฎหมายอาญา ฐานดูหมิ่นตามมาตรา 393 และหมิ่นประมาทตามมาตรา 326 แล้ว
นั้น ความรับผิดชอบแม้ว่าเป็นพระภิกษุต้องได้รับโทษในทางอาญาเช่นเดียวกันกับประชาชนทั่วไป
พระภิกษุในพระพุทธศาสนาต้องให้ความสำคัญกับการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศให้มาก เพื่อ
ความมั่นคงของพระพุทธศาสนาและป้องกันบุคคลากรสำคัญของศาสนาในการที่ไม่สำรวมระวัง
ทำให้ศาสนา มัวหมองและต้องตกเป็นจำเลยของสังคม

ส่วนเรื่องเหตุยกเว้นโทษตามพระวินัยมีเหตุ 4 อย่าง ที่ผู้กระทำความผิดไม่ต้องรับโทษทางพระ
วินัยพอสรุปได้ดังนี้

1. ภิกษุเป็นบ้าจนไม่มีสติสัมปชัญญะหรือเป็นบ้าเพราะตีกำเจ็บ
2. ภิกษุผู้พ้อถึงไม่รู้สีกตัว หรือเป็นบ้าเพราะสัญญาวิปลาส
3. ภิกษุผู้กระสับกระส่ายเพราะเวทนากล้า ถึงไม่มีสติ หรือเป็นบ้าเพราะจิตฟุ้งซ่าน

* Received 12 February 2023; Revised 12 March 2023; Accepted 26 April 2023

4. ภิกษุผู้ก่อให้เกิดทรงบัญญัติสิกขาบท ที่เรียกว่าต้นบัญญัติ

พระวินัย ไม่ได้รับรองสิทธิหรืออำนาจอันชอบธรรมเหมือนในเหตุยกเว้นโทษในคดีอาญา ฉะนั้นพระภิกษุจะอ้างว่าทำเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือทำเพราะความจำเป็นไม่ได้ เพราะหลักของพระพุทธศาสนาสอนให้ละให้ปล่อยวาง ไม่ให้ยึดมั่นถือมั่นในสิ่งทั้งปวงว่านั่นเป็นเรา หรือทำเพราะความจำเป็นเพื่อให้พ้นอาบัติไม่ได้ (ปลื้ม โชติชธูยางกูร, 2559) กรณีใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศก็เช่นกันเมื่อไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น ในทางอาญาจะอ้างเหตุเพราะไม่รู้กฎหมายไม่ได้เช่นกัน

คำสำคัญ: เหตุยกเว้นโทษในคดีอาญา, เทคโนโลยีสารสนเทศ, การสื่อสาร

Abstract

Nowadays, monks use technology and media in order to adapt themselves to the digital era. It means that many people agree that technology is a good and useful tool; however, it also has many cons which depend on users. Especially, monks must be more careful than seculars while serving the internet; because, if monks use media to infringe on others with or without intention. It can be the cause of the Offences of Defamation too; even if, it is the exemption of criminal penalties. Monks still have to get the penalties like seculars. In The case of the Offences of Defamation, monks defamed others on social media which include the factors of defamations in section 393 and 326 on the criminal laws. Monks have to get criminal penalties also. According to this, a monk should serve the internet carefully in order to protect Buddhism constantly and not be condemned by society.

Regarding the exemption from punishment according to the discipline, there are 4 reasons that the offender does not have to be punished which can be summarized as follows:

1. A monk is so mad that lead to unconscious or going crazy because of gastric juice
2. A monk who is delirious to be unconscious or go crazy because of insanity.

3. A monk who is restless because of fear, is unconscious, or goes mad because his mind is distracted.

4. The monk who instigated the precepts, known as the “Ton Banyat”. The book of Vinaya does not guarantee legitimate rights or powers as in the case of impunity in criminal cases; therefore, monks cannot claim to do so in order to protect their rights or to do so out of necessity. The principle of Buddhism teaches to let go and not to cling to all things; or, doing things out of necessity in order to escape the offence. As the monk cannot claim the case of using information technology media to infringe on the rights of others because of out of knowledge of law.

Keywords: Exemption of Criminal Penalties, Technology, Media

บทนำ

ความเจริญในยุคปัจจุบันเป็นสิ่งที่สังคมจะปฏิเสธและหลีกเลี่ยงไม่พ้น ตลอดถึงสังคมพระภิกษุที่จะต้องวิวัฒนาการตามเทคโนโลยีให้ทันยุคทันสมัย เมื่อได้ชื่อว่าเป็นผู้นำทางด้านจิตวิญญาณจึงต้องรู้รอบด้าน เพื่อความอยู่รอดไม่หลงยุคและนำสังคมได้ เมื่อเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในสังคมพระภิกษุๆ จึงต้องตระหนักในการใช้การสื่อสารให้มีความระมัดระวัง นอกเหนือจากการประพฤติตนอยู่ในขอบเขตของพระธรรมวินัยแล้ว ในด้านความเจริญรุ่งเรืองการวิวัฒนาการต่าง ๆ เช่น การใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศย่อมส่งผลทั้งทางด้านบวกและทางด้านลบ จึงต้องเลือกปฏิบัติเพื่อประโยชน์โดยฝ่ายเดียว โดยให้สอดคล้องกับกฎหมายสงฆ์ และกฎหมายบ้านเมืองด้วย ถ้าพระภิกษุหลงระเหิดไปกับความเจริญทางเทคโนโลยี ละเมิดกฎหมายบ้านเมือง ย่อมได้รับโทษนั้นตามกฎหมายเหมือนประชาชนทั่วไป เพราะความเป็นแห่งพระภิกษุ ย่อมไม่อาจเป็นเหตุแห่งการยกเว้นโทษได้ เมื่อพระภิกษุทราบดีแล้ว ควรประพฤติตนตามพระธรรมวินัยคือ ละชั่ว ทำดี ทำจิตใจให้ผ่องใส แสดงออกทางกาย วาจา ใจ อย่างระมัดระวังในการใช้การสื่อสารเทคโนโลยีสารสนเทศต่อสังคมปัจจุบัน จะลดทอนอุปสรรคในการดำเนินชีวิตประจำวันของพระภิกษุ และการดำรงอยู่ของพระพุทธศาสนาสืบต่อไปได้ ควบคู่กับความเจริญรุ่งเรืองของสังคมในยุคที่ก้าวหน้า ล้ำสมัย ได้อย่างสอดคล้องสมบูรณ์

เหตุยกเว้นโทษ

ตามพระธรรมวินัย กรณีมีเหตุยกเว้นโทษ พระภิกษุผู้เป็นบ้ำ กำเรบและบ้ำเพราะสัญญาวิปลาส มีอาการบ้ำอยู่เป็นนิตย์ หรือบ้ำ เพราะจิตฟุ้งซ่าน กลับได้สติเป็นปกติบ้าง ภิกษุใดหลงลืมโดยประการทั้งปวงไม่รู้กระทั่งว่าวัตถุใดเป็นทองคำ เป็นคุณ สำคัญว่าเป็นอย่างเดียวกัน ผู้เป็นบ้ำเห็นปานนั้นไม่เป็นอาบัติคือกระทำความผิดแต่ไม่มีโทษ ถ้ากลับรู้สึกตัวในบางเวลา และกระทำความผิดในขณะนั้น ย่อมเป็นอาบัติคือมีโทษไม่มีเหตุยกเว้น ภิกษุผู้กระสับกระส่าย เพราะเวทนานั้น ได้แก่ผู้ทรมทรมาย เพราะเวทนาเกินประมาณ จนไม่รู้อะไรเลย ภิกษุผู้เป็นบ้ำเห็นปานนั้น ย่อมไม่เป็นอาบัติ เทียบกันได้กับความไม่สามารถรู้ผิดชอบหรือไม่สามารถบังคับตนเองได้ เพราะมี จิตบกพร่อง โรคาจิต หรือจิตฟั่นเฟือน ที่ทำให้บุคคลไม่ต้องรับโทษตามกฎหมายอาญาดังที่กล่าวมาในเหตุ ยกเว้นโทษ แต่เป็นบ้ำที่ยังสามารถรู้ผิดชอบและสามารถบังคับตนเองได้บ้าง กระทำความผิดพระวินัยว่า เห็นว่าน่าจะลดโทษไม่ได้ คือต้องปรับอาบัติตามที่บัญญัติไว้ ผู้ก่อเหตุให้ทรงบัญญัติสิกขาบท หรือผู้เป็นต้นบัญญัติ ไม่ต้องอาบัติเพราะพระพุทเจ้ามิได้ทรงบัญญัติ แต่เมื่อมีผู้ประพาดิผิดพระวินัย จึงทรงบัญญัติสิกขาบท ห้ามมิให้ภิกษุทำอย่างนั้นอีก ผู้ใดฝ่าฝืนย่อมมีความผิด ปรับเป็นอาบัติหนักเบาตามความชั่วร้ายแห่งการกระทำ (ปลื้ม โชติชัฐ ยางกูร, 2559) ตรงกับหลักการใช้กฎหมายอาญา ไม่มีกฎหมายไม่มีความผิด ไม่มีกฎหมายไม่มีโทษ

1.1 กฎหมายฝรั่งเศส กรณีมีเหตุยกเว้นโทษ กรณีโทษที่ผู้สนับสนุนจะได้รับนั้นจะถือตามการกระทำของตัวการเป็นหลัก เมื่อมีบุคคลหลายคนกระทำความผิด และมีเหตุยกเว้นโทษหรือเหตุเพิ่มโทษเกิดขึ้น ปัญหาจึงมีว่าเหตุยกเว้นโทษหรือเหตุเพิ่มโทษนั้น จะมีผลถึงผู้สนับสนุนหรือไม่นั้น กฎหมายฝรั่งเศสจะต้องแยกพิจารณาว่า เหตุดังกล่าวที่เกิดขึ้นนั้น เป็นเหตุส่วนตัวหรือเหตุในลักษณะคดี หรือเหตุที่มีลักษณะผสมระหว่างเหตุในลักษณะคดีกับเหตุส่วนตัว กล่าวคือ

1 เหตุในลักษณะคดี (circonstances aggravantes et excuses reeles) ถ้าเป็นเหตุอันควรยกเว้นโทษและเหตุเพิ่มโทษนั้นเป็นเหตุที่เกี่ยวข้องจากลักษณะของความผิดหรือเหตุลักษณะคดี ย่อมใช้บังคับแก่ผู้สนับสนุนด้วย ไม่ว่าผู้สนับสนุนจะได้ประสงค์หรือรู้ถึงเหตุ นั้นไม่

2 เหตุส่วนตัว (Circonstances aggravantes et excuses personnelles) เหตุอันควรยกเว้นโทษ ถ้าเป็นเหตุที่เนื่องจากตัวผู้กระทำความผิด หรือเหตุส่วนตัวย่อมมีผล

เฉพาะตัวของบุคคลผู้มีเหตุอันอยู่เท่านั้น ดังนั้นเหตุส่วนตัวของตัวการที่ไม่มีผลไปถึงผู้สนับสนุนแต่อย่างใด เช่น เหตุยกเว้นโทษเพราะเป็นเด็ก หรือเหตุยกเว้นโทษเพราะเป็นผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดาน หรือสามีภรรยา เป็นต้น

3 เหตุที่มีลักษณะผสม (Circonstances aggravantes et excuses mixtes) เหตุยกเว้นโทษหรือเพิ่มโทษอย่างมีลักษณะผสมระหว่างเหตุในลักษณะคดีและเหตุส่วนตัว เพราะเป็นเหตุที่เนื่องมาจากคุณสมบัติของผู้กระทำแต่เหตุนั้นมีผลไปถึงความผิดโดยทำให้ความร้ายแรงของการกระทำความผิดหนักขึ้นหรือเบาลง โดยที่เหตุในลักษณะผสมนี้ไปเปลี่ยนแปลงความร้ายแรงของการกระทำความผิด จึงถือว่าเป็นเหตุในลักษณะคดีมากกว่า ดังนั้นถ้าเป็นเหตุเพิ่มโทษตัวการใด ก็ย่อมใช้กับผู้สนับสนุนด้วยไม่ว่าผู้สนับสนุนรู้หรือไม่ เช่น การเป็นลูกจ้างหรือการไตร่ตรองไว้ก่อน แต่อย่างไรก็ตามถ้าเหตุเพิ่มโทษหรือเหตุยกเว้นโทษ มีลักษณะผสมนั้น มีอยู่ในตัวผู้สนับสนุนเหตุดังกล่าวนอกจากไม่มีผลของตัวการแล้ว แม้แต่ผู้สนับสนุนเองก็ยังไม่มีส่วน เพราะผู้สนับสนุนนั้นต้องอาศัยความผิดของตัวการเป็นหลัก เหตุที่มีลักษณะผสม ได้แก่ บุตร สนับสนุนผู้อื่นฆ่าบิดามารดาของตนทั้งบุตรและผู้ที่ไม่ใช่จะได้รับโทษฐานฆ่าผู้อื่นตามธรรมดาเท่านั้น

เห็นได้ว่า ในเรื่องการร่วมกระทำความผิดตามกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ไม่ได้บัญญัติถึงการร่วมกระทำความผิดแต่อย่างใดคงยึดหลักผู้กระทำความผิดหนึ่งเดียว (Einheitstiler)

กล่าวคือ ไม่มีการแยกแยะระหว่างผู้กระทำผิดและผู้ร่วมกระทำความผิด แต่ถือว่าผู้ร่วมกระทำความผิดเป็นผู้กระทำความผิด (le delinquant) ทุกคน และโทษที่ผู้สนับสนุนจะได้รับนั้น ก็พิจารณาจากการกระทำของ ตัวการเป็นหลัก ทำให้การแยกแยะหรือแยกประเภทผู้กระทำความผิดนั้นไม่มีความสำคัญ

ในกรณีที่มีการยกเว้นโทษ หรือเพิ่มโทษนั้น โดยที่กฎหมายอาญาฝรั่งเศสยึดถือโทษที่ผู้สนับสนุนจะได้รับนั้น จะพิจารณาการกระทำของตัวการ ดังนั้นเมื่อมีเหตุยกเว้นโทษและเพิ่มโทษ ก็จะพิจารณาว่าเหตุดังกล่าวมีผลถึงผู้สนับสนุนหรือไม่ ซึ่งแยกเหตุดังกล่าวออกเป็นเหตุในลักษณะคดีเหตุส่วนตัว และเหตุในลักษณะผสมซึ่งจะพิจารณาเหตุดังกล่าวจากตัวการเป็นสำคัญ แม้ว่าเหตุยกเว้นโทษหรือเพิ่มโทษที่มีลักษณะผสมอยู่ในตัวผู้สนับสนุนแล้วก็ไม่มีส่วนไปถึงตัวการ แม้แต่ผู้สนับสนุนเองก็ไม่มีผลเช่นกัน (ชานนท์ ศรีสาตร์, 2545)

ทฤษฎีกฎหมายฝรั่งเศส ในกฎหมายอาญาฝรั่งเศสนั้นเมื่อการกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่งครบ โครงสร้างความผิดอาญาใน ข้อสาระทางกฎหมาย ข้อสาระทางการกระทำ ข้อสาระทางจิตใจ โดยทั่วไปแล้วการกระทำของบุคคลนั้นก็มีความผิดอาญาตามกฎหมายที่บัญญัติ

ในเบื้องต้น อย่างไรก็ตาม ก็จะต้องนำการกระทำนั้นมาวินิจฉัยถึง “เหตุแห่งการ ไม่ต้องรับผิด” (L) *impunité de l' infraction*) ซึ่งอยู่นอกโครงสร้างความผิดอาญาและเป็นการพิจารณาว่าการกระทำของบุคคลนั้นมีความผิดอาญาหรือไม่ หรือมีความผิดอาญาแล้วจะต้องถูกลงโทษหรือไม่อย่างไร

ความหมายของเหตุยกเว้นโทษ

เนื่องจากการวินิจฉัย “เหตุแห่งการ ไม่ต้องรับผิด” (L) *impunité de l' infraction*) นั้นอยู่นอกโครงสร้างความผิดอาญา การวินิจฉัยถึงเหตุแห่งการไม่ต้องรับผิดนั้นจึงต้องวินิจฉัยหลังจากที่วินิจฉัยการกระทำนั้นครบโครงสร้างความผิดอาญาแล้ว แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทด้วยกันคือ สำหรับ “เหตุแห่งการไม่ต้องรับผิด” (L) *impunité de l' infraction*) นั้น แยกเป็น

1. เหตุเนื่องมาจากการกระทำ (Cause objective) เป็นการพิจารณาพฤติกรรมการกระทำ (Circumstances objective) โดยไม่ขึ้นอยู่กับสภาพตัวผู้กระทำผิดแต่อย่างใด ดังนั้น เหตุเนื่องมาจากการกระทำได้แก่

1.1 การกระทำตามหน้าที่ (L' *accomplissement d' un devoir*) ได้แก่

1.1.1 การกระทำตามกฎหมาย (L' *ordre de la loi*)

1.1.2 การกระทำตามคำสั่งอันชอบด้วยกฎหมาย (Le *commandement de l' autorite' le'gitime*)

1.2 การใช้สิทธิ (L' *exercice d un droit*) ได้แก่

1.2.1 การกระทำโดยป้องกัน (La *legitime defense*)

1.2.2 กรณีอื่น ๆ ที่กฎหมายอนุญาตให้กระทำได้ (Les autres *permissions justificatives*)

1.3 การกระทำโดยจำเป็น (L' *état de necessite*) และความยินยอมของผู้เสียหาย (Le *consentement de la victime*)

2. เหตุเนื่องจากตัวบุคคล (Cause Subjective) (สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, 2535)

ในการที่จะพิจารณาลงโทษผู้กระทำความผิด นอกจากผู้กระทำจะต้องกระทำตามองค์ประกอบตามที่กฎหมายบัญญัติไว้แล้ว จะต้องพิจารณาความสามารถในการรับรู้การที่จะถูกลงโทษด้วย กล่าวคือ ผู้กระทำสมควรที่จะได้รับโทษ (L' *aptitude à la sanction*) ตามความผิดที่ได้กระทำลงไปหรือไม่ เหตุเนื่องจากตัวผู้กระทำ ตามกฎหมายฝรั่งเศส ได้แก่

2.1 การกระทำเพราะถูกบังคับ (ทางกายและจิตใจ)

2.2 การกระทำโดยวิกลจริต

2.3 การทำความผิด โดยผู้เยาว์

สำหรับผลที่เกิดจากเหตุที่พิจารณาจากตัวผู้กระทำนั้นก็คือ การกระทำนั้นยังเป็นการทำความผิดแต่ผู้กระทำนั้นไม่ต้องรับโทษเท่านั้น (Causes subjective de non-imputabilite) และผลการกระทำ นี้เป็นเหตุส่วนตัว (in personam)

ดังนั้น สรุปได้ว่า ความหมายของเหตุยกเว้นโทษตามกฎหมายฝรั่งเศสคือ การกระทำนั้นเป็นความผิดกฎหมายแต่กฎหมายไม่ลงโทษผู้กระทำ ในการพิจารณาถึงเหตุยกเว้นโทษนั้นจะพิจารณาใน “เหตุเนื่องจากตัวบุคคล” (Cause subjective) ซึ่งอยู่นอกโครงสร้างความรับผิดชอบอาญาเท่านั้น (หยุด แสงอุทัย, 2548)

ประเภทของเหตุยกเว้นโทษ

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า เหตุแห่งการไม่ต้องรับผิดชอบ (L) impunité de l' infraction) นั้นประกอบด้วย “เหตุเนื่องจากการกระทำ” ซึ่งมีผลทำให้การกระทำนั้น ไม่เป็นความผิดอาญาเลยสำหรับ “เหตุเนื่องจากตัวบุคคล” ซึ่งมีผลทำให้การกระทำนั้นผิดกฎหมายเพียงแต่กฎหมายไม่ลงโทษผู้กระทำความผิดเท่านั้น

โดยที่ “เหตุเนื่องจากตัวบุคคล” ตามทฤษฎีกฎหมายฝรั่งเศสนั้นก็คือ เหตุยกเว้นโทษในกฎหมายอาญา สามารถแยกออกได้เป็น 2 ประเภท (สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, 2535)

1) เหตุยกเว้นโทษ (Excuse)

การที่บุคคลจะได้รับการยกเว้นโทษนั้นจะต้องพิจารณาอย่างน้อยที่สุดว่า ผู้กระทำสามารถรู้สึกผิดชอบ (Le minimum d' aptitude au discernement) กล่าวคือผู้นั้นจะต้องสนองตอบต่อผลของการกระทำผิดอาญาของเขาเองได้

ดังนั้น เหตุยกเว้นโทษ หมายความว่า ผู้กระทำผิดจะต้องได้รับโทษเมื่อเขาได้กระทำโดยความประสงค์อันอิสระและมีสติสมบูรณ์ (Volonite libre et intelligence Incide) กล่าวคือผู้กระทำผิดนั้นจะต้องมีความสามารถเข้าใจในการกระทำของตนและต้องการกระทำความผิดนั้นอยู่

สำหรับเหตุยกเว้นโทษ ได้แก่

(1) เหตุเกี่ยวกับข้อจำกัดเรื่องเสรีภาพในการกระทำ (La liberte du comportement ple nal) ได้แก่ การกระทำเพราะถูกบังคับ

(2) เหตุเกี่ยวกับสติปัญญาของผู้กระทำ (La lucidite du comportement ple nal) ได้แก่ เหตุวิกลจริต และเหตุเกี่ยวกับเด็กกระทำผิด

2) เหตุยกโทษ (Absolution)

การยกโทษ นั้นหมายความว่า การกระทำนั้นยังมีความผิดอยู่ และผู้กระทำยังมีความรู้สึกผิดชอบได้ทุกประการ ซึ่งโดยปกติแล้วเขาจะต้องถูกลงโทษ ดังนั้น การยกโทษนี้จึงไม่ได้เป็นการลบล้างความผิดหรือลบล้างความรู้สึกผิดชอบของผู้กระทำผิดเลย (Elle ne supprime nil Fraction ni la culpabilite)

การยกโทษ นั้นก็เนื่องจากว่า เป็นการพิจารณาในด้าน “ความเหมาะสมในการลงโทษ” (opportunité de la sanction ple nale) แล้วกฎหมายเห็นว่า ผู้นั้นไม่ควรต้องถูกลงโทษแต่อย่างใด ซึ่งเหตุผลในเรื่องเกี่ยวกับความเหมาะสมในการลงโทษนี้ได้แก่ การพิจารณาเหตุผลในเรื่องที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย (La punition des coupables est commandée par des considérations d'ordre public)

สำหรับเหตุยกโทษ ที่พิจารณาถึงความเหมาะสมในการลงโทษนี้ได้แก่

(1) เหตุการไม่ลงโทษสามภรรยาในความผิดฐานลักทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 380

(2) ในความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ เมื่อผู้มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดแจ้งว่าใครเป็นตัวการหรือผู้สนับสนุนก่อนความผิดสำเร็จ ผู้นั้นก็ได้รับการยกเว้นโทษตอบแทนประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 101

กล่าวโดยสรุป ในเรื่องเหตุยกเว้นโทษในกฎหมายอาญาฝรั่งเศสนั้น การพิจารณาถึงเหตุยกเว้นโทษนั้นเป็นการพิจารณาจาก “เหตุแห่งการ ไม่ต้องรับผิด” (L'impunité de l'infraction) ซึ่งอยู่นอกโครงสร้างความผิดอาญา โดยที่เหตุแห่งการไม่ต้องรับผิดนั้นยังสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ

(1) เหตุเนื่องจากการกระทำ (Cause objective) ซึ่งเป็นเหตุที่ทำให้การกระทำไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้กระทำไม่มีความผิดอาญาเลย ดังนั้นเมื่อการกระทำของเขาไม่มีความผิดอาญาแล้ว โทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นก็ไม่สามารถที่จะมีได้ หลักไม่มีความผิดโดยไม่มีกฎหมาย หรือ “nullum crimen, nulla poena sine lege”.

ฉะนั้น เหตุเนื่องจากการกระทำจึงไม่ใช่เหตุยกเว้นโทษในความหมายของกฎหมาย แต่เป็นเหตุยกเว้นความผิด (Justification) และเป็นเหตุในลักษณะคดี (in rem)

(2) เหตุเนื่องจากตัวบุคคล ซึ่งเป็นเหตุทำให้ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ กล่าวคือ การกระทำของเขานั้นเป็นความผิดกฎหมาย โดยปกติแล้วเขาจะต้องถูกลงโทษแต่กฎหมายยกเว้นโทษให้เท่านั้น ซึ่งกรณีที่ถูกกฎหมายยกเว้นโทษให้นั้นแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1) เหตุที่กฎหมายยกเว้นโทษ (Excuse) ให้เนื่องจากผู้กระทำความผิดไม่มีความรู้สึกผิดชอบ หรือสติปัญญายังไม่สมบูรณ์

2) เหตุที่กฎหมายยกโทษ (Absolution) ให้เพราะตามความเหมาะสมในการลงโทษ แก่ผู้กระทำความผิดอันเนื่องจากเหตุผลที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย

ฉะนั้นเหตุยกเว้นโทษในส่วน “เหตุเนื่องจากตัวผู้กระทำ” (Cause subjective) นี้จึงเป็นเหตุยกเว้นโทษตามกฎหมายอาญาฝรั่งเศส และเป็นเหตุส่วนตัว (in persona)

1.2 กฎหมายเยอรมัน กรณีมีการยกเว้นโทษโดยที่กฎหมายอาญาเยอรมัน จะแยกผู้กระทำความผิด และผู้ร่วมกระทำความผิดโดยชัดเจนนั้น เมื่อการกระทำของผู้กระทำความผิด หรือผู้ร่วมกระทำความผิดนั้น มีการยกเว้นโทษ ลดโทษ หรือเพิ่มโทษจะมีผลถึงผู้ร่วมกระทำผิดด้วยหรือไม่นั้น จะต้องไปพิจารณาถึง “เหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัว” และ “เงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัย” โดยที่เหตุทั้งสองนั้นเป็นข้อเท็จจริงที่อยู่นอกโครงสร้างความผิดอาญาเหมือนกัน แต่คงมีความแตกต่างกันตรงที่ถ้าเหตุที่เกิดขึ้นเป็น “เหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัว” แล้วก็มีผลเฉพาะตัวผู้กระทำความผิดเท่านั้น แต่ถ้าเป็นเงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัยแล้วก็จะใช้กับผู้กระทำความผิดทุกคน (ชานนท์ ศรีสาตร์, 2545)

การที่บุคคลนั้นจะต้องถูกลงโทษหรือไม่ ก็จะต้องพิจารณาว่าบุคคลคนนั้นมี “เหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัว” หรือไม่ ซึ่งถ้าปรากฏว่าบุคคลนั้นมีเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัวก็ไม่สามารถที่จะลงโทษได้ แต่สำหรับผู้ร่วมกระทำความผิดอื่นคงต้องรับโทษสำหรับการกระทำนั้น

ดังนั้นข้อพิจารณาในสาระระหว่างเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัว และเงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัยอันจะมีผลถึงการยกเว้นโทษระหว่างผู้กระทำความผิด และผู้ร่วมกระทำความผิด แบ่งเป็น 2 กรณี

(1) กรณีเป็น “เหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัว” คือ ข้อเท็จจริงคือ อยู่นอกโครงสร้างความผิดอาญา และเป็นข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดโดยตรงเป็นการเฉพาะตัว แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ “เหตุห้ามลงโทษเฉพาะตัว” ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดหรือมีก่อนการกระทำความผิด เช่น ความเป็นสามีภรรยาในความผิดบางฐาน และ “เหตุยกโทษให้เฉพาะตัว” ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดหลังการกระทำความผิดอันมีผลทำให้ความสมควรลงโทษผู้กระทำความผิดตกไป เช่น การถอนตัวจากการกระทำความผิด มีผลเฉพาะตัวผู้กระทำความผิดเท่านั้น ผู้ร่วมกระทำความผิดจะไม่ได้รับผลด้วย

(2) กรณีเป็น “เงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัย” คือ ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการกระทำเป็นความผิดอาญานั้น แต่ไม่ใช่ข้อเท็จจริงที่อยู่ในข้อสาระสำคัญทั้งสามประการของความผิดอาญา แบ่งได้เป็น “เงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัยที่แท้” ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่บัญญัติขึ้นเป็นข้อจำกัดในการลงโทษ และเงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัยที่ไม่แท้ ซึ่งบัญญัติขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเป็นเหตุเพิ่มโทษสำหรับความผิดนั้น ฉะนั้นเงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัย จึงใช้แก่ผู้กระทำความผิดทุกคน

เห็นได้ว่า เหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัวที่กฎหมายไม่ลงโทษผู้กระทำความผิดเป็นเรื่องเฉพาะตัวของผู้กระทำความผิดเท่านั้น ไม่มีผลถึงผู้ร่วมกระทำความผิดอื่นๆ แต่ถ้าสำหรับเงื่อนไขแห่งการลงโทษทางภาวะวิสัยเป็นเรื่องเกี่ยวกับการกระทำความผิดมีผลถึงผู้ร่วมกระทำความผิดคนอื่นๆ ด้วย

ทฤษฎีกฎหมายเยอรมัน ตามกฎหมายอาญาเยอรมัน แม้ว่าการกระทำใดการกระทำหนึ่งของบุคคลนั้นจะครบโครงสร้างความผิดอาญา (องค์ประกอบที่กฎหมายบัญญัติ ความผิดกฎหมาย และความชั่ว) ก็ได้หมายความว่าบุคคลนั้นจะต้องถูกลงโทษเสมอไป เพราะกฎหมายอาญาเยอรมันได้บัญญัติเหตุเฉพาะตัวนั้นเป็นการพิจารณาหลังจากที่การกระทำของบุคคลนั้นครบโครงสร้างความผิดอาญาแล้วยกเว้นโทษเฉพาะตัวไว้อยู่นอกโครงสร้างความผิดอาญา การพิจารณาถึงเหตุยกเว้นโทษ (คณิต ณ นคร, 2563)

2.1 ความหมายและประเภทของเหตุยกเว้นโทษ

ในบางกรณีแม้ว่าการกระทำใดการกระทำหนึ่งของบุคคลนั้นจะฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติไว้เป็นความผิด และกำหนดบทลงโทษไว้ แต่ก็มิได้หมายความว่า การกระทำของบุคคลผู้กระทำความผิดนั้นจะต้องถูกลงโทษเสมอไป หากปรากฏว่าการกระทำนั้นมีกฎหมายบัญญัติยกเว้นโทษไว้สำหรับความผิดนั้น (หยุด แสงอุทัย, 2483)

ก) ความหมายของเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัว ตามหลักกฎหมายอาญาเยอรมัน นักกฎหมายเห็นว่าการบัญญัติเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัวนั้น สามารถที่จะทำได้ไม่ขัดกับหลักกฎหมายแต่อย่างใด เพราะในทางกฎหมายอาญามีหลักเพียงว่า “ไม่มีการลงโทษโดยปราศจากความชั่ว” (*nulla poena sine culpa*) เท่านั้น แต่ไม่มีหลักกลับกันว่า “เมื่อมีความชั่วแล้ว ต้องมีการลงโทษ” เสมอไป ฉะนั้นการกระทำใดการกระทำหนึ่งแม้มีความชั่วมักจะไม่มี การลงโทษสำหรับการกระทำนั้นก็ได้ (Vgl. Hans-Heinrich Jescheck. *Lehrbuch des Strafrechts Teil, S.498. 81 alu se*)

การที่กฎหมายบัญญัติเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัวนั้นเกิดจากเหตุผลที่อยู่นอกเหนือเหตุผลของโครงสร้างความผิดอาญา ดังนั้น ในเมื่อเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัวอยู่นอกโครงสร้างความผิดอาญาจึงไม่กระทบกระเทือนต่อคุณธรรมทางกฎหมาย (*Rechtsgut*) คุณธรรมทางกฎหมาย (*Rechtsgut*) เป็นสภาวะทางความคิดที่เป็นนามธรรม ซึ่งบทบัญญัติแต่ละฐานความผิดมุ่งจะคุ้มครอง และไม่เกี่ยวข้องกับวิธีการกระทำความผิดเพราะว่าวิธีการกระทำความผิดและคุณธรรมทางกฎหมายเป็นข้อสาระสำคัญที่อยู่ในโครงสร้างความผิดอาญา ดังนั้น เหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัวจึงหมายถึง “ข้อเท็จจริงที่อยู่นอกโครงสร้างความผิดอาญา และเป็นข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดโดยตรงเป็นการเฉพาะตัว

ข) ประเภทของเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัว (คณิต ณ นคร, 2563) ในทางตรากฎหมายอาญาเยอรมัน ได้แยกเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัวออกจากโครงสร้างความผิดอาญา ดังนั้นในการที่จะพิจารณาถึงเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัวนั้นจะต้องปรากฏว่า การกระทำของบุคคลนั้นครบโครงสร้างความผิดอาญาทั้ง 3 ประการแล้ว

การบัญญัติเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัว เนื่องจากว่ามีเหตุผลที่อยู่นอกเหนือเหตุผลของโครงสร้างความผิดอาญานั้นเอง และเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัวที่เป็นข้อเท็จจริงที่อยู่นอกโครงสร้างความผิดอาญา ซึ่งอาจมีก่อนหรือเกิดขึ้นหลังการกระทำความผิดอันมีผลทำให้กฎหมายห้ามลงโทษผู้กระทำความผิดหรือความสมควรลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดนั้นตกไป

ในเรื่องเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัวนั้นมีทั้งกรณีที่ถูกหมายยกเว้นโทษให้ทั้งหมด เรียกว่า “เหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัว” หรือแต่บางส่วน ซึ่งเรียกว่า “เหตุลดโทษให้เฉพาะตัว” ดังนั้นคำว่า เหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัวนั้นจึงรวมถึงการที่ถูกหมายลดโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดบางส่วนด้วย

แต่อย่างไรก็ตาม ในกฎหมายอาญาเยอรมันนั้นหาได้มีแต่เฉพาะเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัวที่อยู่นอกโครงสร้างความคิดอาญาไม่ แต่ก็ยังมี “เหตุเพิ่มโทษเฉพาะตัว” อีกด้วย ซึ่งการบัญญัติเหตุเพิ่มโทษเฉพาะตัวนั้นทางฝ่ายนิติบัญญัติก็จะบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะแก่ผู้กระทำความผิด เช่น กรณีความผิดเกี่ยวกับเพศ ซึ่งกฎหมายเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดเนื่องจากมีเหตุเฉพาะตัวสำหรับผู้กระทำความผิดแต่ละคน (คณิต ณ นคร, 2529)

ดังนั้น “เหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัว” ตามหลักกฎหมายอาญาเยอรมัน แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ

(1) เหตุห้ามลงโทษเฉพาะตัว Personlicher dtrafausschliessungsgrund (Vgl. etna Hans-Heinrich Jescheck, Lehrbuch des Strafrechts, Allgemeiner Teil. S. 498001)

เป็นบทบัญญัติถึงเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงที่มีอยู่ก่อนการกระทำความผิด ซึ่งมีผลทำให้กฎหมายห้ามลงโทษบุคคลผู้กระทำความผิด การบัญญัติเหตุห้ามลงโทษเฉพาะตัวลงไว้ในกฎหมาย เช่น ในกรณีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัว ก็เพราะกฎหมายเห็นว่าครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญของสังคม การลงโทษในความผิดบางฐานจึงไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้กระทำความผิด และก่อให้เกิดผลร้ายและความแตกร้างของสถาบันครอบครัว ซึ่งการลงโทษนั้นจะทำให้สถาบันครอบครัวขาดความเป็นเอกภาพ กฎหมายจึงยกเว้นโทษเด็ดขาดไม่ลงโทษสามีภรรยาในความผิดที่กฎหมายกำหนดไว้ คือความผิดต่อกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินและความผิดต่อสิทธิ ครอบครัวและสิทธิเจ้าบ้านซึ่งเป็นเรื่องส่วนตัวโดยแท้

(2) เหตุยกโทษให้เฉพาะตัว (Personlicher strafaufhebungsgrund)

เป็นบทบัญญัติถึงข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายหลังการกระทำความผิดโดยที่ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นนี้มีผลทำให้ “ความสมควรลงโทษ” (StrafwUrdigkeit) เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นที่ไม่สมควรจะลงโทษผู้กระทำความผิดต่อไป การบัญญัติเหตุยกโทษให้เฉพาะตัวนี้ก็ได้แก่ กรณีการถอนตัวจากการกระทำความผิด เหตุที่กฎหมายยกโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดและโดยการทำดีของผู้กระทำความผิดตามข้อเท็จจริงที่กฎหมายบัญญัตินี้ทำให้วัตถุประสงค์ของการลงโทษนั้นเป็นอันตกไปด้วย (Vgl. Hans-Heinrich Jescheck, Lehrbuch des Strafrechts, Allgemeiner Teil, S. 486; Hans-Joachim Rudolphi, Sytematischer kommentar zum Strafgesetzbuch, Band 1, Allgemeiner Teil, S.)

กล่าวโดยสรุป ในเรื่อง “เหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัว” ตามกฎหมายอาญาเยอรมัน ก็คือการที่กฎหมายยกเว้นโทษให้ เนื่องจากว่ามีเหตุผลที่อยู่นอกเหนือโครงสร้างความผิดอาญาในการที่จะไม่ลงโทษผู้กระทำความผิดนั้นเอง โดยที่บทบัญญัติเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัวนั้นเป็นการพิจารณาถึงข้อเท็จจริงหรือเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดเป็นการเฉพาะตัว ซึ่งข้อเท็จจริงในเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัวนั้นมีทั้งข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นก่อนที่มีการกระทำความผิดอันมีผลทำให้กฎหมาย และข้อเท็จจริงหรือเหตุผลที่ห้ามลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด ซึ่งเรียกว่าเหตุห้ามลงโทษเฉพาะตัว เกิดขึ้นภายหลังการกระทำความผิดโดยการกระทำดีของผู้กระทำความผิด ทำให้ความสมควรในการลงโทษเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี และการกระทำนี้เองทำให้วัตถุประสงค์ของการลงโทษตกไป ซึ่งเรียกว่า เหตุยกโทษให้เฉพาะตัว

ดังนั้นในการพิจารณาถึงเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัวนั้นเป็นการพิจารณาเฉพาะเหตุผลที่อยู่นอกเหนือโครงสร้างความผิดอาญา ทำให้การพิจารณาเหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัวนั้นไม่ได้พิจารณาถึงเหตุเกี่ยวกับความรู้สึกผิดชอบ หรือการนำตำหนิได้แต่อย่างใด เพราะเหตุต่างๆ เหล่านี้กฎหมายอาญาเยอรมันจะนำไปไว้อยู่ในโครงสร้างความผิดอาญาในส่วนของความชั่ว (ชานนท์ ศรีสาตร์, 2545)

2.2 โครงสร้างการรับผิดกฎหมายอาญาเยอรมัน

ทฤษฎีเจตนา ทฤษฎีนี้ถือว่าเจตนาอยู่ในส่วนความชั่วของโครงสร้างการรับผิดทางอาญา ไม่ใช่อยู่ใน ส่วนองค์ประกอบเหตุที่เห็นเช่นนี้เพราะถือว่าตามหลักทฤษฎี KAUSALITAT ที่ถือว่าการกระทำของบุคคลนั้นสามารถแยกต่างหากจากเจตนากระทำ ส่วนความรู้ตามทฤษฎีนี้ต้องประกอบด้วยความรู้ในองค์ประกอบภายนอกของความผิดและรู้ว่าเป็นความผิด การกระทำโดยสำคัญผิดในเหตุที่ผู้กระทำมีอำนาจทำได้ ซึ่งทำให้ผู้กระทำเข้าใจว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้อง แม้ว่าผู้กระทำรู้ว่ามีข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบภายนอก แต่ไม่รู้ว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด จึงถือว่านั่นไม่มีเจตนา

ทฤษฎีความชั่วนี้มีความเห็นแตกต่างจากทฤษฎีเจตนาในเรื่องของตำแหน่งเจตนาตามโครงสร้างการรับผิด กล่าวคือเห็นว่าเจตนาอยู่ในส่วนองค์ประกอบของโครงสร้าง เพราะการกระทำไม่สามารถแยกออกจากความมุ่งหมายได้ เนื่องจากการกระทำทุกครั้งจะต้องมีความมุ่งหมายควบคู่เสมอ

ตามทฤษฎีกฎหมายอาญาเยอรมัน การวินิจฉัยความผิดตามกฎหมายเยอรมันนั้นว่าการกระทำของบุคคลนั้นจะเป็นความผิดตามกฎหมายหรือไม่นั้น การกระทำนั้นจะต้องครบโครงสร้างความผิดอาญา 3 ประการคือ

1. องค์ประกอบ (Tatbestandsmassigkeit)
2. ความผิดกฎหมาย (Rechtswidrigkeit)
3. ความชั่ว (Schuld)

การพิจารณาว่าการกระทำของบุคคลจะเป็นความผิดอาญาจะต้องพิจารณาเป็นไปตามลำดับ กล่าวคือ การกระทำนั้นจะต้องครบองค์ประกอบความผิดกฎหมายและความชั่ว ดังนั้นเมื่อการกระทำครบโครงสร้างทั้ง ๓ ประการแล้วผู้กระทำจึงมีความผิดและต้องถูกลงโทษ แต่ถ้าปรากฏว่าการกระทำของบุคคลนั้นขาดข้อสาระสำคัญประการใดประการหนึ่งแม้แต่เพียงข้อเดียว จะทำให้การกระทำของบุคคลนั้นไม่เป็นความผิดอาญาแต่อย่างใด ซึ่งในการวินิจฉัยความผิดอาญาตามกฎหมายเยอรมันจึงต้องพิจารณาไปตามลำดับ กล่าวคือ (1) องค์ประกอบตามที่กฎหมาย บัญญัติ (2) ความผิดกฎหมาย (3) ความชั่ว เมื่อการกระทำของบุคคลนั้น ๆ ครบโครงสร้าง 3 ประการแล้ว ผู้นั้นจึงมีความผิดและต้องถูกลงโทษ

ดังนั้นโครงสร้างความผิดอาญาของเยอรมันนั้นจะประกอบด้วยองค์ประกอบที่กฎหมายบัญญัติ ความผิดกฎหมาย และความชั่ว ดังนั้นเมื่อการกระทำของบุคคลดังกล่าวครบโครงสร้าง 3 ประการแล้ว การกระทำของบุคคลนั้นก็จะเป็นความผิดกฎหมายอาญาและตามหลักแล้ว บุคคลนั้นจะต้องถูกลงโทษตามกฎหมาย แต่ในการที่จะลงโทษผู้กระทำผิดกฎหมายอาญาได้หรือไม่ นั้นก็ต้องไปพิจารณาในเรื่อง “เหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัว” ซึ่งอยู่นอกโครงสร้างความผิดอาญาอีกครั้งหนึ่งก่อน ซึ่งถ้าปรากฏว่าการทำความผิดของบุคคลนั้นมีเหตุยกเว้นโทษแล้วผู้นั้นก็จะไม่ต้องถูกลงโทษตามกฎหมายแต่อย่างใด แต่ในทางกลับกันถ้าปรากฏว่าบุคคลผู้ทำความผิดนั้นไม่มีเหตุยกเว้นโทษแล้ว บุคคลนั้นก็ต้องถูกลงโทษตามกฎหมาย

โครงสร้างของความผิดอาญาของเยอรมัน ของนักนิติศาสตร์ไทยเราที่ได้นำเอา “โครงสร้างของความผิดอาญา” (Verbrechensaufbau) ของเยอรมันมาอธิบายกฎหมายอาญาของไทยเราเป็นคนแรกคือ ศาสตราจารย์ ดร. หยุต แสงอุทัย โดย ศาสตราจารย์ ดร. หยุต แสงอุทัย ได้เขียนบทความกฎหมายอาญาเรื่องหนึ่งขึ้นในปี พศ. 2483 โดยใช้ชื่อว่า “การวินิจฉัยปัญหากฎหมายอาญา

ในบทความเรื่อง “การวินิจฉัยปัญหากฎหมายอาญา” นั้น ศาสตราจารย์ ดร. หยุต แสงอุทัยได้กล่าวถึง “โครงสร้างของความผิดอาญา” (Verbrechensaufbau) ของเยอรมันไว้โดยตรง โดย ศาสตราจารย์ ดร. หยุต แสงอุทัย ได้กล่าวถึง “โครงสร้างของความผิดอาญา” (Verbrechensaufbau) ว่ามีส่วน คือ

- (1) การครบองค์ประกอบที่กฎหมายบัญญัติ (Tatbestandsmassigkeit)

(2) ความผิดกฎหมาย (Rechtswidrigkeit) และ

(3) ความชั่วร้ายหรือความชั่ว (Schuld) (คณิต ณ นคร, 2560)

2.3 เหตุยกเว้นโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย มีมาตรา

1. การกระทำความผิดของคนวิกลจริต ตาม ม.65

2. การกระทำความผิดด้วยความมีนเมา ตาม ม.66

3. การกระทำตามคำสั่งที่มีชอบด้วยกฎหมายของเจ้าพนักงาน ตาม ม.70

(โกเมศ ขวัญเมือง, 2550)

2.2 ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

คำว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology : IT) เรียกว่า “ไอที” ประกอบด้วยคำว่า “เทคโนโลยี” และคำว่า “สารสนเทศ” นำมารวมกันเป็น “เทคโนโลยีสารสนเทศ” และคำว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology : ICT) หรือเรียกว่า “ไอซีที” ประกอบด้วยคำที่มีความหมายดังนี้

เทคโนโลยี (Technology) หมายถึงการนำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ในการพัฒนาเครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ วิธีการหรือกระบวนการ เพื่อช่วยในการทำงานหรือแก้ปัญหาต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคล กลุ่มคน หรือองค์กร

สารสนเทศ (information) หมายถึง ผลลัพธ์ที่เกิดจากการนำข้อมูลมาผ่านกระบวนการต่างๆ อย่างมีระบบ จนได้สิ่งที่เป็นประโยชน์มีคุณค่าและสาระหรือมีเนื้อหา และรูปแบบที่เหมาะสมตามความต้องการของผู้ใช้ ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีบทบาทต่อชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก เช่น มีการใช้คอมพิวเตอร์ในการทำงานใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อสืบค้นข้อมูล หรือรับ-ส่งข้อมูลระหว่างกัน ตลอดจนใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ (mobile phone) หรือโทรศัพท์มือถือในการติดต่อสื่อสารองค์การทั้งภาครัฐและเอกชน ได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารนักเรียนเข้ามาใช้งานในทุกระดับชั้นขององค์กร เช่น งานด้านการบริหาร การจัดการ และการปฏิบัติการ รัฐบาลได้เห็นความสำคัญของระบบเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์และระบบสื่อสาร จึงประกาศให้ปี พ.ศ.2538 เป็นปีแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศไทย มีการลงทุนเกี่ยวกับโครงการพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเป็นจำนวนมาก เช่น มีการขยายระบบโทรศัพท์ และขยายเครือข่ายการสื่อสาร มีการสร้างระบบฐานข้อมูล

ทะเบียนราษฎร์ และการสร้างระบบจัดเก็บภาษีอากรด้วยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ยงยุทธ ชมไชย, 2566)

ตัวอย่างการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไปใช้ในองค์กร ในชีวิตความเป็นอยู่ปัจจุบันมีความเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารต่างๆ มากมาย

ดังนั้นการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบัน เช่น

1. การเรียนทางไกลผ่านทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์
2. การสั่งซื้อสินค้าและชำระเงินด้วยบัตร
3. การเบิกเงินด้วยบัตรเอทีเอ็มจากตู้เอทีเอ็มของธนาคารต่างๆ

4. การส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรืออีเมล (electronic mail: e-mail) ซึ่งเป็นการส่งข้อความถึงกันผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ผู้รับสามารถเปิดคอมพิวเตอร์เพื่ออ่านจดหมายหรือข้อความต่างๆ และสามารถโต้ตอบกลับได้ทันที

ดังนั้นเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงเป็นการนำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างหรือจัดการกับสารสนเทศอย่างเป็นระบบและรวดเร็ว โดยอาศัยเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กร ทั้งนี้เทคโนโลยีสารสนเทศยังต้องพึ่งพาเทคโนโลยีด้านการสื่อสารและโทรคมนาคม ซึ่งเป็นวิธีการที่จะส่งข้อมูลจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพื่อการแลกเปลี่ยนหรือเผยแพร่ข้อมูล และสารสนเทศได้อย่างรวดเร็วทันต่อการใช้ประโยชน์ ผ่านอุปกรณ์สื่อสาร เช่น วิทยุ โทรศัพท์ เครื่องโทรสาร คอมพิวเตอร์ คลื่นวิทยุและดาวเทียม

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ตามแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารประเทศไทย พ.ศ. 2545-2549 หมายถึง เทคโนโลยีที่เกี่ยวกับข่าวสารข้อมูลและการสื่อสาร นับตั้งแต่การสร้างการนำมาวิเคราะห์หรือประมวลผล การรับและการส่งข้อมูล การจัดเก็บและการนำข้อมูลกลับไปใช้ใหม่ เช่น

1. การเรียนทางไกลผ่านทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์
2. การสั่งซื้อสินค้าและชำระเงินด้วยบัตรเครดิตผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์
3. การเบิกเงินด้วยบัตรเอทีเอ็ม
4. การส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรืออีเมล (electronic mail: e-mail)

2.3 องค์ประกอบของระบบสารสนเทศ

ระบบสารสนเทศ เป็นระบบที่ช่วยเสริมประสิทธิภาพการทำงานโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสาร ระบบสารสนเทศประกอบด้วย

2.3.1 ฮาร์ดแวร์ (hardware) หมายถึง ตัวเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วงต่างๆ เช่น คีย์บอร์ด (keyboard) เมาส์ (mouse) จอภาพ (monitor) จอภาพสัมผัส (touch screen) ปากกาแสง (light pen) เครื่องอ่านรหัสแท่ง (barcode reader) เครื่องพิมพ์ (printer) ฮาร์ดดิสก์ (hard disk)

2.3.2 ซอฟต์แวร์ (software) หมายถึง โปรแกรมหรือชุดคำสั่ง (instruction) ที่ใช้ควบคุมการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วงต่างๆ เพื่อให้ทำงานตามคำสั่งของผู้ใช้ โดยทั่วไปโปรแกรม หรือชุดคำสั่งจะถูกแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่คือ

1) ระบบปฏิบัติการ (Operating System: OS) เป็นซอฟต์แวร์ที่หน้าที่ควบคุมการทำงานของอุปกรณ์และซอฟต์แวร์ทั้งหมดภายในเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยจะทำหน้าที่ดูแลและจัดทำให้ฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่ติดตั้งอยู่ทำงานประสานกันอย่างเป็นระบบ ตัวอย่างระบบปฏิบัติการ เช่น วินโดวส์ (windows) ลินุกซ์ (Linux) และแมคโอเอส (mac OS)

2) โปรแกรมอรรถประโยชน์ (utilities program) เป็นโปรแกรมที่ช่วยเสริมการทำงานของคอมพิวเตอร์ หรือช่วยโปรแกรมใช้งานอื่นๆ ให้มีความสามารถใช้งานได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น เช่นโปรแกรมที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูล (file manager) โปรแกรมที่ใช้งานได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น เช่น (back and restore) โปรแกรมที่ใช้ในการบีบอัดแฟ้มข้อมูล (file compression) และโปรแกรมที่ใช้ในการจัดพื้นที่ของดิสก์ (disk defragmenter)

3) โปรแกรมขับอุปกรณ์ หรือไดโวลฟ์ไดรฟ์เวอร์ (device driver) เป็นโปรแกรมที่ช่วยในการติดตั้งระบบเพื่อให้คอมพิวเตอร์สามารถติดต่อหรือใช้งานอุปกรณ์ต่างๆ ได้

4) โปรแกรมแปลภาษา เป็นโปรแกรมที่ทำหน้าที่แปลโปรแกรมที่เขียนขึ้นด้วยภาษาคอมพิวเตอร์ระดับสูงให้เป็นรหัสที่อยู่ในรูปแบบที่เครื่องคอมพิวเตอร์สามารถทำงานได้ ตัวอย่างตัวแปลภาษา เช่น ตัวแปลภาษาจาวา ตัวแปลภาษา C

ซอฟต์แวร์ประยุกต์ (application software) หมายถึง ชุดคำสั่งที่เขียนขึ้นเพื่อให้เครื่องคอมพิวเตอร์ทำงานตามวัตถุประสงค์เฉพาะอย่าง ซอฟต์แวร์ประยุกต์อาจเขียนขึ้นโดยใช้โปรแกรมภาษาคอมพิวเตอร์ เช่น เบสิก (basic) ปาสคาล (pascal) โคบอล (cobol) ซี (C) ซีพลัสพลัส (C++) และจาวา (Java) ซอฟต์แวร์ประยุกต์แบ่งตามกลุ่มการใช้งานได้

2.3.3 ข้อมูล(data) ข้อมูลจะถูกรวบรวมและป้อนข้อมูลเข้าสู่เครื่องคอมพิวเตอร์โดยผ่านอุปกรณ์ของหน่วยรับเข้า เช่น คีย์บอร์ด และ สแกนเนอร์ (scanner) ข้อมูลต้องมี

โครงสร้างในการจัดเก็บที่เป็นระบบเพื่อการสืบค้นที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ข้อมูลจะถูกจัดเก็บอยู่ในหน่วยความจำ (memory unit) ก่อนที่จะถูกย้ายไปเก็บที่หน่วยเก็บข้อมูล (storage unit) เช่น ฮาร์ดดิสก์ และแผ่นซีดี (compact Disc : CD) การป้องกันข้อมูลเข้าสู่เครื่องคอมพิวเตอร์

2.3.4 บุคลากร (people) บุคลากรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของระบบสารสนเทศ ในที่นี้หมายถึงบุคลากรที่เป็นผู้พัฒนาระบบสารสนเทศ

2.2.5 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (procedure) ระบบสารสนเทศต้องมีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เป็นลำดับขั้นชัดเจน เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้าใจได้ง่าย และดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในสถานการณ์ปกติและสถานการณ์ฉุกเฉิน

คู่มือการใช้งานองค์กรต่างๆ มีการลงทุนจำนวนมากในการจัดหาระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพเพื่อนำมาช่วยงานทั้งด้านการบริหารและการจัดการงานทั่วไปขององค์กร โดยเน้นที่คุณภาพของระบบสารสนเทศและความคุ้มค่าในการลงทุน การใช้ระบบสารสนเทศจะเริ่มจากการนำข้อมุลป้อนเข้าสู่เครื่องคอมพิวเตอร์ ระบบคอมพิวเตอร์จะทำการประมวลผลข้อมูลเหล่านั้น แล้วจึงส่งผลลัพธ์ออกมาให้กับผู้ใช้ ผู้ใช้ระบบสารสนเทศจะนำสารสนเทศนั้นไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง หากผลลัพธ์ที่ได้จากการประมวลผลไม่ถูกต้องหรือไม่สมบูรณ์ ก็ต้องย้อนมาพิจารณาเริ่มต้นที่ขั้นตอนการป้อนข้อมูลใหม่อีกครั้งว่าข้อมูลเข้า และขั้นตอนอื่น ๆ มีความถูกต้อง สมบูรณ์หรือไม่

2.4 ประโยชน์และตัวอย่างของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีส่วนทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในปัจจุบันมีความสะดวกสบายมากขึ้น ทำให้คนในสังคมมีการติดต่อสื่อสารถึงกันได้ง่ายและรวดเร็ว มีการทำกิจกรรมหลายสิ่งหลายอย่างร่วมกันง่ายขึ้น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆ เช่น

2.4.1 ด้านการศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารถูกนำมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการบริหารด้านการศึกษา เช่น ระบบการลงทะเบียน และระบบการจัดตารางสอน

1. การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ทำให้ผู้ที่อยู่ห่างไกลหรือไม่สะดวกในการเดินทางสามารถได้รับการศึกษาเช่นเดียวกับผู้ที่อยู่ในเมือง

2. บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ยังช่วยเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอนในวิชาต่างๆ เช่น ฟิสิกส์ เคมี ชีวะ ภาษาต่างประเทศ ทำให้บทเรียนมีความน่าสนใจมากขึ้น และเกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้น

3. บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ให้กับผู้พิการทางสายตา หรือหู เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีบทบาทต่อการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารทางด้านการศึกษได้เป็นอย่างดี ทั้งในและนอกสถานศึกษา หน่วยงานต่างๆ ใช้บทเรียนออนไลน์ในการฝึกอบรมพนักงานเพื่อให้ความรู้เพิ่มเติม นอกจากนี้อินเทอร์เน็ตยังเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญที่ทั้งครูและนักเรียนหรือบุคคลทั่วไป ใช้สำหรับค้นหาข้อมูลเรื่องต่างๆ ในการทำรายงาน หรือเพื่อศึกษาหาความรู้ เว็บไซต์สำหรับค้นหาข้อมูลที่ใช้กันมากในปัจจุบัน

2.4.2 ด้านการแพทย์และสาธารณสุข เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารถูกนำมาใช้เริ่มตั้งแต่การทำทะเบียนคนไข้ การรักษาพยาบาลทั่วไป ตลอดจนการวินิจฉัยและรักษาโรคต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ

2.4.3 ด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารถูกนำมาใช้ประโยชน์ในด้านเกษตรกรรม เช่น การจัดทำระบบข้อมูลเพื่อการเกษตรและพยากรณ์ผลผลิตด้านการเกษตร นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาความก้าวหน้า ด้านอุตสาหกรรม

2.4.4 ด้านการเงินการธนาคาร เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารถูกนำมาใช้ในด้านการเงินและธนาคาร โดยใช้ช่วยงานด้านบัญชี การฝากถอนเงิน โอนเงิน บริการสินเชื่อ แลกเปลี่ยนเงินตรา บริการข่าวสารการธนาคาร การใช้คอมพิวเตอร์ด้านการเงินการธนาคารที่รู้จักและนิยมใช้กันทั่วไป

2.4.5 ด้านความมั่นคง มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกันอย่างแพร่หลาย เช่น ใช้ในการควบคุมประสานงานวงจรสื่อสารทหาร การแปลรหัสลับในงานจารกรรมระหว่างประเทศ การส่งดาวเทียมและการคำนวณวิถีการโคจรของจรวดไปสู่อวกาศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติของประเทศไทยมีศูนย์ประมวลข่าวสาร มีระบบมีระบบจัดทำระเบียบ ปิน ทะเบียนประวัติอาชญากร ทำให้เกิดความสะดวกและรวดเร็ว

2.4.6 ด้านการคมนาคม มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในส่วนที่เกี่ยวกับการเดินทาง เช่น การเดินทางโดยรถไฟ มีการเชื่อมโยงข้อมูลการจองที่นั่งไปยังทุกสถานี ทำให้สะดวกต่อผู้โดยสาร

2.4.7 ด้านวิศวกรรมและสถาปัตยกรรม มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการออกแบบ หรือจำลองสภาพการณ์ต่างๆ เช่น การรับแรงสั่นสะเทือนของอาคาร

เมื่อเกิดแผ่นดินไหว โดยการคำนวณและแสดงภาพสถานการณ์ใกล้เคียงความจริง ตัวอย่างซอฟต์แวร์การเกิดแผ่นดินไหว

2.4.8 ด้านการพาณิชย์ องค์กรในภาคธุรกิจใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารจัดการ เพื่อช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นให้กับองค์กรในการทำงาน ทำให้การประสานงานหรือการทำกิจกรรมต่างๆ ของแต่ละหน่วยงานในองค์กร หรือระหว่างองค์กรเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.5 แนวโน้มการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2.5.1 ด้านอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เมื่อพิจารณาเครือข่ายการสื่อสารทั่วไปจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เห็นได้ชัดว่ามนุษย์ใช้อุปกรณ์การสื่อสารแบบพกพามากขึ้น เริ่มจากวิทยุเรียกตัว (pager) ซึ่งเป็นเครื่องรับข้อความ มาเป็นโทรศัพท์เคลื่อนที่ อุปกรณ์สื่อสารชนิดนี้ได้ถูกพัฒนาจนสามารถใช้งานด้านอื่นๆ ได้ นอกจากการพูดคุยธรรมดา โทรศัพท์เคลื่อนที่รุ่นใหม่สามารถใช้ถ่ายรูป ฟังเพลง ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ บันทึกงานสั้นๆ โทรศัพท์บางรุ่นมีลักษณะเป็นเครื่องช่วยงานส่วนบุคคล (Personal Digital Assistant : PDA) ซึ่งสามารถเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตได้ อีกทั้งยังมีหน้าจอแบบสัมผัส ทำให้สะดวกต่อการใช้งานมากขึ้น ดังนั้นอุปกรณ์สำหรับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในอนาคตมีแนวโน้มเป็นดังนี้คือ มีขนาดเล็กลง พกพาได้ง่าย แต่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เช่น เก็บข้อมูลได้มากขึ้น ประมวลผลได้เร็วขึ้น ใช้งานได้หลากหลายมากขึ้น โดยมีการผนวกอุปกรณ์หลายๆ อย่างไว้ในเครื่องเดียว (all-in-one)

อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในอนาคต สำคัญอุปกรณ์เหล่านี้ต้องใช้งานง่ายขึ้น รวมถึงสามารถสั่งงานด้วยเสียงได้ นอกจากนี้ ยังมีระบบรักษาความปลอดภัยที่ดีขึ้น โดยอาศัยลายนิ้วมือหรือจอมาแทนการพิมพ์รหัสแบบในปัจจุบัน

2.5.2 ด้านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ในอดีตมักเป็นระบบที่ใช้คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์เชื่อมต่อตรงเพียงชุดเดียว ต่อมามีการเชื่อมต่อคอมพิวเตอร์เข้าด้วยกันภายในองค์กร เพื่อให้สามารถใช้อุปกรณ์ร่วมกัน หรือใช้เครื่องพิมพ์ร่วมกัน จนเกิดเป็นระบบรับและให้บริการ หรือเรียกว่าระบบรับ-ให้บริการ โดยมีเครื่องให้บริการ และเครื่องรับบริการ คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์เชื่อมต่อตรงเพียงชุดเดียว การให้บริการบนเว็บก็นำหลักการของระบบรับ-ให้บริการ มาใช้ช่วยให้การทำงานง่าย สะดวกรวดเร็ว เพราะสามารถทำงานจากที่ใดก็ได้โดยผ่านระบบอินเทอร์เน็ต โดยมีเว็บเซิร์ฟเวอร์ เป็นเครื่องให้บริการบนเว็บ

โดยใช้หลักการของระบบรับ-ให้บริการ เมื่อการใช้งานอินเทอร์เน็ตเป็นไปอย่างแพร่หลาย การพัฒนาระบบเครือข่ายเพื่อให้ผู้ใช้สามารถสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้โดยตรง โดยที่เครื่องให้บริการมีหน้าที่เพียงแค่เก็บตำแหน่งของเครื่องผู้ใช้งานที่มีข้อมูลนั้นๆ อยู่ เพื่อให้เครื่องอื่นสามารถทราบที่อยู่ที่มีข้อมูลดังกล่าว และเข้าถึงข้อมูลนั้นได้เรียกระบบแบบนี้ว่าเครือข่ายระดับเดียวกัน (Peer-to-Peer network: P2P network) เครือข่ายระดับเดียวกัน (Peer-to-Peer network: P2P network)

2.5.3 ด้านเทคโนโลยี ระบบงานอัตโนมัติที่สามารถตัดสินใจได้เองจะเข้ามาแทนที่มากขึ้น เช่น ระบบแนะนำเส้นทางจราจร ระบบจอดรถ ระบบตรวจหาตำแหน่งของวัตถุ ระบบควบคุมความปลอดภัยภายในอาคาร ระบบงานอัตโนมัติเช่นนี้จะเข้ามาแทนที่การทำงานของมนุษย์ในอนาคต

2.6 หลักธรรม

“โอวาทปาติโมกข์” เป็นหลักธรรมอันเป็นหลักหัวใจสำคัญในพระพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าแสดงธรรมให้แก่พระอรหันต์ทั้ง 1,250 รูป ในวันมาฆบูชา ได้แก่ การทำความดี ละเว้นความชั่ว และการทำจิตใจให้บริสุทธิ์ เป็นหลักการ วิธีการ อุดมการณ์ ในการดำเนินชีวิตของพระภิกษุทั้งในอดีตและปัจจุบัน พระภิกษุทั้งหลายใช้หลักการนี้ ให้สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าในด้านเผยแผ่ธรรมโดยการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศกับศาสนานั้น มาปฏิบัติก็จะแคล้วคลาดและปลอดภัยจากโทษในทางอาญา เพราะโทษในทางอาญาจากลัทธิผู้อื่น โดยการพิมพ์หรือการเผยแพร่สื่อสารด้านเทคโนโลยีต่างๆ นั้น มีคำใดๆ ซึ่งไปเข้าองค์ประกอบความผิด เช่น ดูหมิ่น หรือหมิ่นประมาทผู้อื่น จะอาศัยความเป็นพระภิกษุแล้วให้ยกเว้นโทษหาทำได้ไม่ ซึ่งจะต้องได้รับโทษในทางอาญาเช่นเดียวกันกับประชาชนทั่วไป

สรุป

เรื่องความรู้ที่พระภิกษุควรจะมี ในสถานการณ์ความเจริญก้าวหน้าในยุคดิจิทัลนี้ คือเหตุยกเว้นโทษในคดีอาญา ให้สอดคล้องกับเหตุยกเว้นโทษในพระธรรมวินัย ในกรณีการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ความรู้ในข้อมูลและการสารสนเทศ คือความรู้ที่แฝงอยู่ในข้อมูลสารสนเทศที่มีรูปแบบน่าสนใจ เป็นเรื่องจริงสำหรับข้อมูลใหม่หรือรูปแบบใหม่ ที่พระภิกษุจะ

หลีกเลี่ยงความเจริญนี้ไปไม่ได้ เพราะเป็นพัฒนาการไปสู่ยุคดิจิทัลที่ก้าวหน้า การใช้สารสนเทศจึงต้องทำให้เกิดเป็นความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้และไม่กระทบสิทธิของผู้อื่น

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบัน ทำให้ในแต่ละวันมีการผลิตข้อมูลขึ้นมาจำนวนมากสู่สังคมไทยและทางพระพุทธศาสนา ซึ่งข้อมูลบางส่วนจะถูกนำมาประมวลผลเพื่อผู้คนบนโลกนี้นำไปประยุกต์ใช้ในด้านต่างๆ กัน ซึ่งอาจจะตรงกับบริบทความเป็นอยู่ ทั้งสายงานต่างสาขาอาชีพอย่างล้นหลามล้ำสมัย และสะดวกรวดเร็วในแต่ละวัน สามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลเหล่านี้ได้ และในทางกลับกันก็อาจส่งผลเสียได้เช่นกัน ถ้าล่วงล้ำละเมิดสิทธิเสรีภาพบุคคลอื่นโดยการแสดงออก ทางข้อความ รูปภาพ หรือวีดิทัศน์ รวมถึงการโต้ตอบการแสดงออกโดยใช้ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีนี้ จะส่งผลในทางกฎหมายแก่พระภิกษุให้ได้รับโทษในทางอาญาเหมือนกับประชาชนทั่วไป โดยความเป็นพิเศษเฉพาะหรือการเป็นพระภิกษุ ก็ไม่อาจกล่าวอ้างให้ได้รับการยกเว้นโทษ พระภิกษุจึงควรระมัดระวังในการใช้ข้อมูลสารสนเทศในการสื่อสาร การแสดงออกด้วยหลักธรรมทางศาสนา คือ ละชั่ว ทำดี ทำใจให้บริสุทธิ์ ตามหลักโอวาทปาฏิโมกข์ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงไว้ พระภิกษุก็จะอยู่รอดปลอดภัยนำพาพระพุทธศาสนาให้เจริญมั่นคงถาวรสืบต่อไปได้

ข้อเสนอแนะ

ควรศึกษาวิจัยเหตุยกเว้นโทษในคดีอาญาเปรียบเทียบกับเหตุยกเว้นโทษในพระธรรมวินัยต่อไป เพื่อปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมในยุคดิจิทัล ผสมผสานเพิ่มเติมกฎหมายทั้งทางโลกทางธรรมอันจะเป็นประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาและสังคมในอนาคตได้

เอกสารอ้างอิง

- โกเมศ ขวัญเมือง. (2550). กฎหมายอาญาชั้นสูง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ วิทยุชน, หน้า 87.
- คณิต ณ นคร. (2529). โครงสร้างความผิดอาญาและข้อถกเถียงทางวิชาการเกี่ยวกับ Mens Rea. วารสารนิติศาสตร์, 16(3).
- คณิต ณ นคร. (2560). เหตุยกเว้นโทษเฉพาะตัว. วารสารนิติศาสตร์, 16(2).

- คณิต ฒ นคร. (2563). กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ชานนท์ ศรีสาตร์. (2545). ปัญหาเจตนาในกฎหมายอาญา. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
คณะนิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ปลื้ม โชติชูชาญกุล. (2559). คำบรรยายกฎหมายคณะสงฆ์, พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, หน้า 47-48.
- ยงยุทธ ชมไชย. (2566). เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. เรียกใช้เมื่อ 30 มกราคม 2566
จาก Saraburiwitthayakhom Schoo:
<https://sites.google.com/site/kruyutsw/-thekhnoy-sarsnthes-laea-kar-suxsar>.
- สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. (2535). ข้อถกเถียงทางวิชาการ เกี่ยวกับเหตุยกเว้นโทษ. วารสาร
นิติศาสตร์, 22(1), หน้า 76.
- หยุด แสงอุทัย. (2483). การวินิจฉัยปัญหาคดีอาญา. กรุงเทพมหานคร: บทบัณฑิตย์ เล่ม 11.
- หยุด แสงอุทัย. (2548). คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127, พิมพ์ครั้งที่ 6.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.